

KOŚCIELECCY ZE SKĘPEGO
HERBU OGON
I ICH PROTOPLAŚCI

**50-lecie
Uniwersytetu
Gdańskiego**

SOBIESŁAW SZYBKOWSKI

KOŚCIELECCY ZE SKĘPEGO
HERBU OGOŃ
I ICH PROTOPLAŚCI

STUDIUM Z DZIEJÓW PÓŻNOŚREDNIOWIECZNEJ
RODZINY MOŻNOWŁADCZEJ

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu GDAŃSKIEGO
GDAŃSK 2018

Recenzja
Prof. dr hab. Jerzy Sperka

Redakcja wydawnicza
Halina Ławnicka

Projekt okładki i stron tytułowych
Andrzej Taranek

Skład i łamanie
PRACOWNIA

Publikacja sfinansowana z działalności statutowej
Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-7865-717-0

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Spis rzeczy

Wstęp	9

Rozdział 1.

Kasztelan dobrzyński Andrzej Ogon z Radzików i Woli	19
1. Powiązania rodzinne	19
2. Początki kariery	27
3. W pomorsko-kujawsko-dobrzyńskim władztwie księcia Kazimierza Bogusławica (Kaźka)	30
4. We władztwach Władysława Opolczyka, Siemowita IV, z wojną domową w tle	43
5. Pod władzą wielkich mistrzów	61
6. Potomstwo	71
7. Sprawy majątkowe	76

Rozdział 2.

Kasztelaniec dobrzyński Mikołaj z Kutna	78
1. Powiązania rodzinne	78
2. Działalność	79
3. Potomstwo	83
4. Sprawy majątkowe	83

Rozdział 3.

Wojewoda inowrocławski Janusz z Kutna, Skępego, Radzików, Kościełca	87
1. Powiązania rodzinne	87
2. Początki kariery – kasztelan dobrzyński z wielkomistrzowskiej nominacji	93
3. Powrót pod polską władzę – królewska niełaska	100
4. W latach wojny 1409-1411	107
5. Przed sądami ziemskimi w latach 1411-1412	113
6. Wojewoda inowrocławski i królewski doradca 1412-1414.	117
7. W początkowym okresie obowiązywania rozejmu brodnickiego (1414-1418). Początki żywszej działalności dyplomatycznej w służbie króla Władysława Jagiełły	125
8. Starosta dobrzyński i dyplomata królewski 1418-1421	133
9. Wojna, krótka królewska niełaska i powrót do dyplomacji (1422-1426)	148

10. Potomstwo	158
11. Sprawy majątkowe	159

Rozdział 4.

Wojewoda brzeski i starosta dobrzyński Mikołaj Kościelecki

ze Skępego	163
1. Pochodzenie i związki rodzinne	163
2. Początki działalności, pierwsza nominacja urzędnicza	167
3. Lata rządów opiekuńczych	174
4. Na bocznym torze	183
5. Nowy król i pierwsze awanse, powrót do wielkiej polityki	190
6. W latach wojny trzynastoletniej	210
7. Doradca króla. W kręgu problemów pruskich, mazowieckich i polityki dynastycznej	243
8. Schyłek	259
9. Działalność Mikołaja Kościeleckiego ze Skępego jako lidera lokalnej wspólnoty szlacheckiej	264
10. Potomstwo	276
11. Dobra dziedziczne i starostwa	277

Rozdział 5.

Synowie wojewody Mikołaja	284
1. Podkomorzy dobrzyński Wincenty Kościelecki ze Skępego	284
1.1. Pochodzenie i związki rodzinne	284
1.2. Działalność	286
1.3. Potomstwo	294
1.4. Sprawy majątkowe	295
2. Prepozyt włocławski, biskup chełmski, sekretarz królewski, starosta dobrzyński, inowrocławski i kowalski, Mikołaj Kościelecki ze Skępego	299
2.1. Pochodzenie i związki rodzinne	299
2.2. Zarys działalności	301
2.3. Sprawy majątkowe	337
3. Wojewoda inowrocławski Jan Kościelecki ze Skępego	341
3.1. Pochodzenie i związki rodzinne	341
3.2. Działalność	345
3.3. Potomstwo	363
3.4. Sprawy majątkowe	365

Rozdział 6.

Synowie podkomorzego dobrzyńskiego Wincentego Kościeleckiego ze Skępego	370
1. Pochodzenie i związki rodzinne	370
2. Działalność	373
2.1. Kasztelan kruszewicki, następnie duchowny Mikołaj Kościelecki	373
2.2. Chorąży inowrocławski Wincenty Kościelecki z Płonkowa .	379
2.3. Podkomorzy inowrocławski Jan Kościelecki	382
2.4. Cześnik brzeski i kasztelan dobrzyński Stanisław Kościelecki z Wysokiej	383
3. Sprawy majątkowe	389

Rozdział 7.

Kościeleccy ze Skępego – status, polityka rodzinna i biologiczny wymiar rodziny	397
1. Status rodziny	397
2. Polityka rodzinna	400
3. Biologiczny wymiar rodziny	452
4. Imiennictwo	463
Zakończenie	466
Wykaz skrótów	483
Bibliografia	486
Tablice genealogiczne	519
Indeks osobowy	531
Spis tabel i tablic genealogicznych	570